



Høgskolen i Telemark
Høgskoledirektøren

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 OSLO

BARNE-OG LIKESTILLINGSDEP.	
Arkivkode:.	412.0
Dato:	02/12/09
Saksnr:	200904181-023

Deres ref: 200602259

Vår ref: 2009/1407

Dato: 30.11.2009

Høgskolen i Telemark - NOU 2009:8 Kompetanseutvikling i barnevernet - kvalifisering til arbeid i barnevernet gjennom praksisnær og forskningsbasert utdanning - Høring

Det vises til brev av 01.10.09 fra Barne- og likestillingsdepartementet (BLD) og Kunnskapsdepartementet (KD) om høring av *NOU 2009:8 Kompetanseutvikling i barnevernet - kvalifisering til arbeid i barnevernet gjennom praksisnær og forskningsbasert utdanning*.

1. Innledning

Ekspertutvalget har ved *NOU 2009:8 Kompetanseutvikling i barnevernet - kvalifisering til arbeid i barnevernet gjennom praksisnær og forskningsbasert utdanning*, etter Høgskolen i Telemark (HiT) sin vurdering, lagt fram en grundig analyse av barnevernets framtidige kompetanse- og kvalifiseringsbehov. Slik HiT ser det, definerer og avgrenser imidlertid ikke ekspertutvalget barnevernsfeltet i tilstrekkelig grad, og utvalgets tilrådninger reiser derfor noen sentrale spørsmål som vil bli kommentert under pkt. 2. HiT mener likevel at det er positivt at utredningen har fokus på hele fagfeltet, og ikke bare på en særlig utdanning.

HiTs vurderinger av de av utvalgets tilrådninger som departementene spesielt ber institusjonene om å uttale seg om, fremgår av pkt. 2 nedenfor.

2. Nærmere vurderinger av ekspertutvalgets tilrådninger

Utvalgets tilrådninger kommenteres i det følgende i all hovedsak i den rekkefølge departementene oppstiller dem på side 2 i brev av 01.10.09:

2.1 Faglig innhold i grunnutdanningene

De 14 emneområdene som skisseres, støttes. Områdene er sentrale i en bachelorutdanning som skal kvalifisere til profesjonelle tjenester i barnevernet, og områdene tar opp helt sentrale faglige innfallsvinkler til et kvalifisert barnevern. Men med dagens utfordringer i et flerkulturelt barnevern savnes det allikevel et større fokus på kunnskap om kultursensitivitet i barnevernet, og et sentralt spørsmål er hvordan man tenker seg dette dekket.

Forebyggende arbeid og tidlig innsats har fått en sentral plass, og dette er viktig. Men vi mener at det her bør være tydeligere fokus på sekundær- og tertiærforebygging som barnevernets særlige kompetanse, og forskjellen fra den primærforebygging som skjer på helsestasjon, i barnehage og i skolen bør komme klarere fram. Det er barnevernets handlingskompetanse når risikoutsatte barn og unge identifiseres som er sentral. Vår erfaring er at skole og barnehage raskt henviser til helsesøster når de identifiserer de risikoutsatte barna, og at barnevernfaglig handlingskompetanse ikke etterspørres eller blir utydelig. Statens helsetilsyn overtar fra 2010 ansvaret for det faglige overordna tilsynet med barnevernet, og vi mener at det kan forsterke viktigheten av at barnevernfaglig kompetanse om forebyggende arbeid og tidlig innsats beskrives som noe mer enn generelt helsefremmende og

Postadresse	Besøksadresse	Kontakt	Saksbehandler
Postboks 203	Kjølnes Ring 56	Telefon 35026200	rådgiver Ashild R. Kise
3901 Porsgrunn		Telefaks 35575002	35575033
postmottak@hit.no		Internett www.hit.no	ashild.kise@hit.no



forebyggende arbeid med barn og unge. Kompetanse om de sensitive barnas økte sannsynlighet for å utvikle uheldig atferd når eller hvis de utsettes for skadelige oppvekstbetingelser er helt sentralt for de som skal jobbe i barnevernsfeltet.

Barnevernet som arbeidsfelt er komplekst, og det innebærer også krav om at barnevernsarbeidere forstår dynamikken i feltet. De må forstå muligheter og begrensninger i det å realisere barns behov.

2.2 Kvalitetskrav til studieopplegg

Vi støtter at utredningen legger vekt på at studiene skal bidra til profesjonell kompetanse gjennom en formålstjenlig ferdighetsopplæring og praktisk opplæring i tillegg til at studiemiljøene har den nødvendige faglige kompetanse. Å legge til rette for pedagogiske kompetansekrav gjennom ferdighetsopplæring og praktisk opplæring er imidlertid ressurskrevende, og dette kravet må sees i sammenheng med den kostnadskategori i det nasjonale finansieringssystemet studiene plasseres i. At sosialarbeiderutdanningene i overføring ligger på nivå med teoretiske disiplinutdanninger gir lite handlingsrom. Kategori F er laveste kostnadskategori, og gir liten mulighet for individuelle veiledninger, gruppeprosesser, utvidet ferdighetstrening og tilfredsstillende faglig-pedagogisk oppfølging i praksisstudier. Å utdanne til kompetente yrkesutøvere i barnevernsfeltet, krever bruk av andre pedagogiske virkemidler og tettere oppfølging enn teoretiske forelesninger. Det vil derfor være sterkt ønskelig at kostnadskategorien justeres i tråd med endring av kvalitetskrav til studieopplegg.

Etablering av nasjonale fora for utveksling og utvikling av studiene må sees i sammenheng med evt. etablering av nasjonalt fagråd, og vil kommenteres ytterligere under pkt. 2.6.

2.3 Praksisstudier

Praksisstudier er en sentral del av kompetanseutvikling i barnevernsfeltet, og må tillegges stor vekt. Finansieringsordningen for praksisstudier er av KD lagt om fra direkte avlønning til hver enkelt praksisveileder, til en organisering gjennom samarbeidsmidler hvor feltet etter søknad kan tilføres midler til fagutvikling. Når utredningen nå legger vekt på at praksisveiledere selv bør få kompensasjon for arbeidet de gjør, er dette en retrett på et vedtatt opplegg. Begge løsninger har styrker og svakheter i seg. Bruk av direkte avlønning gjør at utdanningsinstitusjonene kan stille klare krav til praksisveiledere om tett samarbeid med utdanningsinstitusjonene, men det kan også bli en privatisering av kvaliteten hos den enkelte veileder som nødvendigvis ikke fører til høyere kvalitet på den veiledning studentene mottar.

Bruken av samarbeidsmidler er basert på at midlene skal styrke forskning og utvikling i praksisfeltet, og skal bidra til at praksisstudienes kvalitet ivaretas. Men bruk av samarbeidsmidler må oppleves som insitamenter til faglig utvikling og kompetanseheving på både individ- og systemnivå. Midlene må både kunne bidra til at den enkelte får økt kompetanse og styrket egen profesjonelle utvikling og til at barnevernsfeltet får økt legitimitet gjennom gode utviklingsprosjekter. Uansett hvordan ressursene brukes, vil det være helt avgjørende at praksisstudier gis samme vektlegging både faglig og ressursmessig som teoretiske studier i en profesjonsutdanning.

2.4 Turnusordning

Vi støtter tanken om å ha en turnusordning for kandidater som har fullført treårig bachelorutdanning, men mener at utredningen er utydelig på hvordan dette skal gjennomføres. Det er ikke klart om ordningen innebærer at alle sosialarbeiderutdanninger skal ha turnus etter endt utdanning for autorisasjon, eller om det bare er de som går ut i jobb i barnevernet som skal ha denne turnusen. Hvis nyutdannede ikke har barnevernet som første jobbarena, er det et åpent spørsmål om når og hvordan turnus legges. Vi vet også at mange studenter i dag går rett fra bachelorutdanning til masterutdanning, og det må da avklares når en evt. turnus skal gjennomføres. Dette er sentrale spørsmål som ikke er avklart i utredningen. Og hvis ordningen med turnus skal ha nødvendig kvalitetssikrende virkning, må det også sikres faglige ressurser i feltet til å følge opp kandidatene. Ordningen legger opp til å hente kompetanse i et felt hvor undersøkelser viser at kompetanse mangler, og dersom turnusordning skal ha



den tilsiktede virkning, må det sikres faglige veiledningsressurser i feltet. Men uavhengig av ordningen med turnustjeneste må det allikevel settes av ressurser til veiledning av nyutdannede i barnevernsfeltet. På linje med dagens ordning for nyutdannede lærere bør staten ta ansvar for at nyutdannede i barnevernsfeltet får den nødvendige støtte og veiledning til å takle store faglige og personlige utfordringer, og derved blir i yrket. Barnevernsfeltet er krevende, og det må settes inn nødvendige ressurser for både å rekruttere og å beholde barnevernsarbeidere på minimum høgsolenivå i dette arbeidet.

2.5 Autorisasjon

Tilrådingen om autorisasjon reiser på mange måter de samme spørsmålene som turnusordning. Det er uklart i utredningen om man går inn for en profesjonsautorisasjon eller en feltautorisasjon. Vi vil støtte forslaget om en profesjonsautorisasjon, og mener at det ikke bare vil styrke profesjonenes legitimitet, men også være med å sikre at utsatte barn og unge sikres barnevernsarbeidere som er klarert for jobben. Vi støtter også tanken om en ordning for resertifisering for å sikre oppdatering og videreføring av den enkeltes kompetanse, men vil presisere at dette ikke må føre til en økt byråkratisering. Ansvar for tilbud om faglig oppdatering må legges til de etablerte miljøene ved universiteter og høyskoler som i dag driver grunnopplæring. Men ordningen må tilføres ressurser. Uten ekstra ressurser kan vi stå i fare for at muligheten for resertifisering vil være avhengig av den enkelte arbeidstakers økonomiske situasjon, og dette kan igjen svekke feltet.

Det er også uklart i utredningen om resertifisering kun er knyttet til de som over lengre tid jobber i barnevernsfeltet, eller om ordningen skal gjelde profesjonene generelt.

2.6 Nasjonalt råd for helse- og sosialfagutdanning (NRHS)

Innen UHR skal i dag NRHS ivareta spørsmål knyttet til både helse- og sosialfagutdanningene. Fordi disse utdanningene kvalifiserer for arbeid i mange overlappende felt vil spørsmålene på mange måter være like, og derfor bli godt ivaretatt av et felles fagråd. Men det er noen spørsmål og utfordringer som særlig knytter seg til den ene eller andre utdanningen og/eller feltet. Siden NRHS har overvekt av helsefaglige utdanninger, står utfordringer knyttet til sosialfagutdanningene i fare for å ikke bli behandlet tilfredsstillende. Vi støtter derfor tanken om et eget fagråd med fokus på utfordringer i sosialarbeiderutdanningene, men mener at dette bør være som et supplement/underutvalg til NRHS. Det er viktig at helse- og sosialfagutdanningene ikke fragmenteres i egne fagråd som ikke har overlappende møteplasser, selv om vi helt klart ser behovet for å kunne sette egne utfordringer på dagsorden i egne fora. Organiseringen kan være forskjellig, men vi mener at det fortsatt må sikres en forbindelse mellom fagråd og NRHS. Etablering av nasjonale fora for utveksling og utvikling av studiene kan ivaretas gjennom etablerte studieledersamlinger innen sosialarbeiderutdanningene. Fagmiljøene knyttet til barnevernsfeltet er lite, og det er viktig å ikke lage byråkratiske etableringer hvor de samme fagpersonene møtes i mange ulike fora med samme hensikt. Et kanskje viktigere fokus kan være etablering av faste møtesteder mellom utdanningsinstitusjonene og BUF-etats regionskontorer. Det er et definert mål å styrke praksisnær forskning og utvikling, og nasjonale/regionale møtesteder mellom felt og utdanningsinstitusjon ville kunne være med å ivareta dette.

2.7 Master- og PhD-studier

Vi støtter tanken om krav til økt kompetanse hos ledere i barnevernstjenesten, men mener at utredningen er utydelig på hva som ligger i betegnelsen Master i barnevern. I utredningen står det at ekspertutvalget mener det bør legges vekt på en mastergradsordning som er direkte innsiktet på arbeid i barnevernet. Vi ser at utredningen har nevnt Høyskolen i Telemarks master i flerkulturelt arbeid med barn og unge som en av mulige mastere for barnevernsarbeidere, og vi mener at det innenfor den også ligger muligheter for en mer direkte innretning for arbeid i barnevernet. Master i sosialt arbeid har lang tradisjon som både hovedfagsstudium og nå masterstudium, og innenfor det studieprogrammet er det også muligheter for å ha en mer direkte innretning mot arbeid i barnevernet. Små endringer av etablerte masterprogrammer vil kunne ivareta behovet for økt kompetanse i barnevernet. Vi støtter



tanken om at flere universiteter og høyskoler samarbeider om innhold i etablerte og nye masterprogram rettet mot barnevern, men mener at det bør være masterprogram som ikke utelukkende avgrenses til arbeid i barnevernet. Dagens ordninger for masterprogram er ofte at universiteter og høyskoler legger til rette for felles basiskunnskap innen vitenskapsteori og forskningsmetode på masternivå, og åpner for muligheter til faglig fordypning innenfor ulike retninger i faget. Kompetanse og fordypning om arbeid i barnevernet ville kunne være en slik fordypning. Vi mener at dette vil kunne ivareta ekspertutvalgets ønske om innhold i masterprogram rettet mot arbeid i barnevernet, men også ivareta muligheter for større fagmiljø og mer fleksibel organisering og åpne for tverrfaglige innfallsvinkler til forskning og utvikling mot et sammensatt felt.

PhD-studier må ikke bare sees i en nasjonal sammenheng, men knytte seg opp mot internasjonale forskningsmiljøer innen feltet. Særlig vil kompetanse om flerkulturelle utfordringer og kultursensitivitet i barnevernet ha mye å hente innen forskning og utvikling internasjonalt.

2.8 Studentrekruttering og samarbeid

Vi støtter tanken om 20% kvotering av menn inn i utdanningene, men vil presisere at kravet til kvalitet må ivaretas. Det er også viktig at det rekrutteres studenter, uavhengig av kjønn, innenfor et kulturelt mangfold, slik at ansatte i barnevernet på sikt gjenspeiler det kulturelle mangfoldet som barnevernet representerer.

Samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og feltet er viktig, og vi vil presisere at krav om akademisering ikke må gå på bekostning av forholdet til praksis. Utdanningsinstitusjonene skal både utdanne til behov i et felt og være i forkant på forskning og utvikling knyttet til det samme feltet. Det vil derfor være viktig at det etableres muligheter for hospitering og mulighet for delte stillinger mellom felt og utdanning slik at samme person evt. har 50/50 i feltet og i utdanningsinstitusjonene.

2.9 Miljøarbeiderutdanning

Utredningen hevder at det ved barnevernsinstitusjoner jobber mange ufaglærte, og foreslår etablering av egen miljøarbeiderutdanning. Vi støtter imidlertid ikke tilrådingen om en miljøarbeiderutdanning. Vi mener at kompetanseheving må ta utgangspunkt i det etablerte tilbudet på videregående skoles nivå og på høyskole-/universitetsnivå og legges inn i etablert gradsstruktur. Kompetanseheving i barnevernet må ha som mål at ansatte minst bør ligge på bachelornivå, og da må utdanningskapasiteten økes og styrkes med tilføring av ressurser.


3. Avslutning

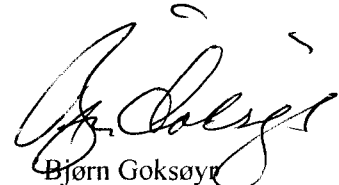
Vi har merket oss at *NOU 2009:8 Kompetanseutvikling i barnevernet - kvalifisering til arbeid i barnevernet gjennom praksisnær og forskningsbasert utdanning* har fokus på barnevernsfeltet, og ikke særskilt på den enkelte utdanning som utdanner til dette feltet. Det er feltets behov for kompetanse som er utgangspunktet. Helse- og sosialfagutdanningene er i dag rammeplanstyrte. Rammeplanene for bachelorutdanningen innen barnevern og vernepleie samt sosionomutdanningen inneholder felles emner. Bakgrunnen for dette er at profesjonene langt på vei skal ut i det samme helse- og sosialfeltet, og at det derfor er en sentral basiskunnskap som må ivaretas hos alle.

Det videre arbeidet med kompetanse- og kvalifiseringsbehov i barnevernsfeltet må sees i sammenheng med utdanningenes rammeplaner, og ordninger som nedfelles for en særskilt utdanning må også vurderes i forhold til de andre utdanningene innen feltet.



Dette arbeidet må derfor, slik vi ser det, skje i nært samarbeid mellom Barne- og likestillingsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Kunnskapsdepartementet.

Med hilsen

Nils Røttingen
høgskoledirektør


Bjørn Goksøyr
studiedirektør